

Strasbourg, 17 decembrie 2009

CEPEJ(2009)11REV2

**COMISIA EUROPEANĂ PENTRU EFICIENȚA JUSTIȚIEI
(CEPEJ)**

**LINII DIRECTOARE PENTRU O MAI BUNĂ IMPLEMENTARE
A RECOMANDĂRILOR EXISTENTE ALE CONSILIULUI EUROPEI PRIVIND EXECUTAREA
adoptată de CEPEJ în cea de-a 14-a reuniune plenară**

Strasbourg, 9 - 10 decembrie 2009

Această traducere a fost realizată ca parte a unui proiect cofinanțat de Uniunea Europeană și Consiliul Europei. Punctele de vedere exprimate în prezentul document nu pot fi considerate în niciun fel ca reflectând opinia oficială a oricăreia dintre părți.

Translation co-funded
by the European Union

INTRODUCERE

Metodologie

1. La cel de-al treilea Summit al Consiliului Europei (Varșovia, mai 2005), șefii de stat și de guvern s-au angajat „să facă uz din plin de potențialul normativ al Consiliului Europei și să promoveze punerea în aplicare și dezvoltarea în continuare a instrumentelor juridice și a mecanismelor de cooperare juridică ale Organizației”. La acest summit, s-a decis ca „statele membre să fie ajutate să livreze justiție în mod echitabil și prompt”.

2. Așa cum Secretarul General al Consiliului Europei a subliniat încă în luna octombrie 2005, executarea hotărârilor judecătorești reprezintă un element esențial în funcționarea unui stat bazat pe supremația legii. Aceasta constituie o provocare serioasă, atât la nivel național, cât și european (CM/Monitor(2005)2 din 14 octombrie 2005).

3. Această declarație, așa cum a fost confirmată de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), și problemele legate de executarea deciziilor sale, precum și activitatea CEPEJ, au determinat Comitetul de Miniștri să dedice un proces de monitorizare pentru executarea hotărârilor judecătorești naționale. CEPEJ a luat de asemenea în considerație evoluțiile importante din jurisprudența CtEDO odată cu elaborarea Recomandării Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind executarea.

4. CEPEJ, al cărei statut prevede ca obiectiv cailitarea implementării instrumentelor juridice internaționale ale Consiliului Europei privind eficiența și caracterul echitabil al justiției, a inclus executarea hotărârilor judecătorești pe lista priorităților sale [1]. Ca prim pas, CEPEJ a comandat un studiu amănunțit privind problemele legate de executare în statele membre, pentru a înțelege mai bine modul în care funcționează aceasta și pentru a facilita aplicarea în practică a standardelor și instrumentelor Consiliului Europei. Acest studiu, realizat de specialiști în domeniul juridic de la Universitatea din Nancy (Franța) și Institutul Elvețian de Drept Comparat (Lausanne)[2], a propus un set de linii directoare destinate să faciliteze aplicarea principiilor incluse în recomandările Consiliului Europei[3].

5. Ca un al doilea pas, CEPEJ a înființat un grup de lucru pentru executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ GT-EXE)[4], însărcinat cu elaborarea Liniilor directoare pentru aplicarea eficientă a standardelor Consiliului Europei. Pe baza propunerilor realizate în cadrul studiului detaliat, fiecare membru al Grupului de lucru a elaborat o lucrare care abordează un set definit de probleme cu privire la viitoarele Linii directoare. Ulterior CEPEJ a mandatat un expert științific, M. Julien LHUILLIER (Franța), pentru a realiza sinteza concluziilor elaborate.

Principiile și obiectivele executării

6. În scopul menținerii statului de drept și a încrederii utilizatorilor în sistemul de justiție, procesul de executare trebuie să fie eficient și echitabil. Cu toate acestea, procesul de executare poate fi realizat doar atunci când pârâtul deține mijloacele sau capacitatea de îndeplinire a deciziei.

7. Executarea hotărârilor judecătorești trebuie să atingă un echilibru între pretențiile reclamantului și drepturile pârâtului. Statele membre sunt încurajate să monitorizeze procedurile de executare, să controleze modul de administrare a instanțelor și să ia măsuri adecvate pentru a asigura egalitatea procedurală a părților.

8. Procesul de executare trebuie să fie suficient de flexibil pentru a permite executorului judecătoresc un grad suficient de discreție pentru a încheia acorduri cu pârâtul, atunci când există un

consens între reclamant și pârât. Aceste acorduri trebuie să facă subiectul unui control amănunțit pentru a se asigura imparțialitatea executorului judecătoresc și protejarea intereselor reclamantului și ale terților. Rolul executorului judecătoresc trebuie definit în mod clar de legislația națională (de exemplu nivelul de autonomie al acestora). Aceștia pot (de exemplu) să aibă rolul unui „mediator post-judiciar” în etapa de executare.

Procese în instanță

9. Statele membre trebuie să ia măsuri pentru a se asigura că există informații disponibile privind procesul de executare și că există transparență în activitatea instanței și a executorului judecătoresc în toate stadiile procesuale, cu condiția protejării drepturilor părților.

10. Fără a aduce atingere rolului instanței în procesul de executare, trebuie să existe o comunicare eficientă între instanță, executor judecătoresc, reclamant și pârât. Toate părțile interesate trebuie să aibă acces la informațiile legate de procedurile în derulare și evoluția acestora.

11. Statele membre trebuie să pună la dispoziția potențialelor părți în procedurile de executare informații ce țin de eficiența serviciilor și procedurilor de executare, prin stabilirea unor indicatori de performanță în raport cu obiectivele specificate și prin indicarea perioadei de timp care poate fi necesară pentru o anumită procedură.

12. Fiecare autoritate trebuie să asigure supravegherea adecvată (având în vedere jurisprudența relevantă a CtEDO) a procesului de executare și trebuie să își asume răspunderea pentru eficiența acestui serviciu. Responsabilitatea poate fi asigurată prin rapoartele conducerii și/sau feedback din partea beneficiarilor. Toate rapoartele trebuie să permită verificarea executării deciziei sau (dacă nu) c au fost depuse eforturi rezonabile într-un interval de timp rezonabil și cu respectarea egalității părților.

I. PREGĂTIREA EXECUTĂRII

1. Accesibilitatea serviciilor de executare

1.1. Distribuirea serviciilor de executare

13. Distribuția geografică a executorilor judecătorești pe teritoriul unei țări trebuie să asigure cea mai mare acoperire posibilă pentru toate părțile potențiale. În cadrul unui stat membru, atunci când autorități diferite au sarcina de a lua măsuri în diferite domenii ale executării (de exemplu judecătorul responsabil pentru executare și funcționarii din trezorerie), este important să se acorde o atenție deosebită distribuției, atât din punct de vedere geografic, cât și după tipurile de cazuri, pentru toate autoritățile implicate. Fiecare porțiune din jurisdicție trebuie să aibă o acoperire c pentru fiecare tip de activitate de executare.

14. Atunci când executorii își desfășoară activitatea sub forma unui cabinet privat, statele membre trebuie să se asigure că există suficientă concurență și o competență geografică bine definită.

1.2. Limba utilizată

15. Trebuie luate măsuri pentru a se asigura că părțile pot înțelege procesul de executare în care sunt implicate și, când este posibil, că acestea au posibilitatea de a participa la proceduri fără a fi necesară reprezentarea legală. În acest scop, procesele de executare și legislația trebuie prezentate cât mai clar posibil (respectiv prin redarea legislației într-un limbaj comun, manuale de executare a hotărârilor judecătorești, prin reducerea timpului necesar părților pentru interacțiune cu instanța, atât în persoană cât și prin corespondență etc.).

1.3. Disponibilitatea părților interesate în procedura de executare.

16. Toate părțile interesate care pot fi implicate în procese de executare (poliție, experți, traducători, interpreți, autorități locale, asiguratorii, experți în îngrijirea copiilor etc.) trebuie să aibă un statut juridic adecvat pentru a oferi asistență în beneficiul executorului judecătoresc și să fie imediat disponibile dacă asistența lor este necesară pentru executarea hotărârilor judecătorești. Lucrătorii sociali trebuie să fie în special disponibili în cazurile în care în procedura de executare sunt implicați copii sau alte persoane vulnerabile.

2. Notificări către părți și terți

17. Notificările către părți privind executarea hotărârilor judecătorești sau a titlurilor executorii sau a documentelor notariale sau a altor tipuri de documente reprezintă un aspect esențial al legislației privind executarea. Notificarea adecvată a părților reprezintă un element necesar al unui proces echitabil, în sensul Articolului 6.1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

18. Statele membre pot elabora documente standard pentru notificarea părților. Aceste documente standard se pot raporta la diferite stadii ale procesului de executare și oricare alte remedii posibile care permit contestarea executării. Acestea pot să aibă următoarele scopuri:

- notificarea părților cu privire la consecințele executării (inclusiv costurile executării) și la costurile implicate de nerespectarea unei decizii prin care li se dispune să plătească;
- notificarea părților cu privire la măsurile de executare care urmează să fie luate împotriva lor, pe măsură ce acestea sunt puse în aplicare, astfel încât să permită părâtului să se conformeze cu, sau, în funcție de caz, să conteste, fiecare măsură;
- informarea reclamanților cu privire la etapele în care se găsește procedura de executare;
- notificarea terților pentru a asigura, în primul rând, că drepturile lor sunt respectate și, în al doilea rând, că ei își pot îndeplini obligațiile care le revin și pentru a cunoaște consecințele unei eventuale nerespectări.

19. În toate cazurile notificarea trebuie să încurajeze părâtul să se conformeze în mod voluntar deciziei instanței și să includă un avertisment conform căruia, în caz de nerespectare se pot utiliza măsuri de executare, inclusiv, dacă este cazul, pot fi aplicate costuri suplimentare.

20. Trebuie să existe posibilitatea să se însărcineze executorii judecătorești cu notificarea actelor de procedură. În acest scop, statele membre trebuie să stabilească condițiile pentru o metodă sigură de comunicare a actelor de procedură.

21. Atunci când notificările generează drepturi sau obligații, este de datoria executorului judecătoresc să se asigure că părțile primesc o notificare adecvată în timp util.

22. În cazul în care bunurile părâtului urmează să fie vândute la o licitație publică ca urmare a aplicării sechestrului, potențialii cumpărători ar trebui notificați în prealabil prin mijloace eficiente de comunicare, garantând diseminarea rapidă a informațiilor către cel mai larg public posibil, păstrând în același timp confidențialitatea părâtului. Statele membre ar trebui să propună standarde minime de diseminare ținând cont de natura activelor, de valoarea estimată a acestora și de data vânzării.

3. Titlu executoriu: Definiția și forma titlului

23. Cadrul legislativ național trebuie să conțină o definiție clară a ceea ce este considerat un titlu executoriu și care sunt condițiile pentru executarea acestuia.

24. Titlurile executorii trebuie elaborate într-o manieră clară și comprehensibilă, fără a lăsa nici o posibilitate de interpretare greșită.

4. Executori judecătorești:

4.1. Cerințe de calificare

25. Pentru o administrare corectă a justiției, este important să se garanteze calitatea executării. Statele membre trebuie să acrediteze executorii judecătorești doar dacă candidații în cauză prezintă un standard și o formare corespunzătoare complexității sarcinilor lor. O calitate înaltă de pregătire a profesioniștilor este importantă pentru serviciul justiției și pentru a spori nivelul de încredere al utilizatorilor în sistemul lor de justiție.

26. Executorii judecătorești trebuie să fie obligați de asemenea să urmeze cursuri de formare continuă.

27. Se recomandă să se înființeze colaborări între instituțiile naționale de formare. Statele membre trebuie să se asigure că executorii judecătorești primesc un program de formare adecvat și trebuie să stabilească standarde comune minime pentru formatorii din diversele state membre⁵¹.

28. Formarea inițială și continuă poate cuprinde:

- principiile și obiectivele executării;
- conduită profesională și etică;
- etapele procesului de executare;
- caracterul adecvat, organizarea și implementarea măsurilor de executare;
- cadrul legal;
- joc de roluri și exerciții practice, în funcție de caz;
- evaluarea cunoștințelor participantului;
- executarea internațională a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii.

4.2. Organizarea profesiei și statutul executorului judecătoresc

29. În vederea unei bune administrări a justiției, este de dorit ca executorii judecătorești să se organizeze într-un organism profesional care să reprezine toți membrii profesiei, facilitând astfel reprezentarea lor colectivă și colectarea de informații.

30. În cadrul statelor membre care au înființat organizații profesionale ale executorilor judecătorești, apartenența la acest organism reprezentativ trebuie să fie obligatorie.

31. Statutul executorilor judecătorești trebuie definit în mod clar astfel încât să ofere potențialelor părți implicate în procedurile de executare un profesionist imparțial, calificat, responsabil, disponibil, motivat și eficient.

32. Atunci când executorii judecătorești sunt angajați ai statului, ei trebuie să beneficieze de condiții de muncă adecvate și de suficiente resurse umane și materiale. De exemplu, să se permită personalului să lucreze cu acces la echipamente funcționale moderne de comunicare și IT (computere, telefoane, mașini de fax, conexiuni Internet, sisteme IT specifice activității) și cu mijloace de transport suficiente pentru a le permite să își îndeplinească funcția cât mai eficient posibil.

4.3. Drepturi și obligații

33. Executorii judecătorești, așa cum sunt definiți de legislația națională, trebuie să fie responsabili de efectuarea executării în limita competențelor lor, așa cum este definit de legislația națională. Statele membre trebuie să ia în considerare atribuirea unor competențe unice pentru executorii judecătorești pentru:

- executarea hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii ori documente, și
- implementarea tuturor procedurilor de executare prevăzute de legislația statului în care activează.

34. Executorii judecătorești pot fi autorizați de asemenea să desfășoare activități secundare compatibile cu rolul lor, având tendința de a proteja și de a recunoaște drepturile părților și vizând accelerarea procesului judiciar sau reducerea volumului de muncă al instanțelor. Acestea pot fi, printre altele:

- recuperarea datoriilor;
- vânzarea voluntară a activelor fixe și mobile în cadrul licitațiilor publice;
- confiscarea bunurilor;
- înregistrarea și raportarea dovezilor;
- acționarea în calitate de funcționar al instanței;
- furnizarea de consultanță juridică;
- proceduri de faliment;
- executarea sarcinilor atribuite de către instanțe;
- reprezentarea părților în tribunale;
- elaborarea actelor și documentelor private;
- activități didactice.

35. Executorii judecătorești trebuie să fie obligați să își îndeplinească funcțiile atunci când este nevoie din punct de vedere legal cu excepția cazurilor de impediment sau atunci când au o relație de rudenie directă sau prin alianță cu una dintre părți. Executorii judecătorești trebuie să evite să le fie atribuite drepturi sau acțiuni contestate în cazurile cu care se confruntă.

36. În cazul în care executorii judecătorești sunt profesioniști independenți, ei trebuie să deschidă un cont nesupus regulilor de poprire destinat în mod special depozitării de fonduri în numele clienților. Acest

cont trebuie să fie supus inspecțiilor. Ei trebuie să fie de asemenea obligați să încheie asigurare pentru răspundere profesională și civilă. Executorii judecătorești trebuie să beneficieze de asigurare socială.

4.4. Remunerare

37. Atunci când executorii judecătorești sunt angajați ai statului, acesta din urmă trebuie să se asigure că ei primesc o remunerație adecvată, în special în funcție de nivelul de pregătire, experiență și de dificultățile inerente funcției lor.

4.5. Etica și conduita profesională

38. Executorii judecătorești trebuie să se supună unor reguli clare de etică și conduită, care pot fi prevăzute în codul de conduită profesională. Aceste coduri de conduită trebuie, printre altele, să prevadă standarde profesionale privind:

- informații care trebuie comunicate părților de către executorii judecătorești cu privire la procedura de executare (temeiuri de acțiune, transparența și claritatea costurilor etc.)
- regulile care guvernează formularea notificărilor către părți (rolul social al executorului judecătoresc, obligația de consultanță etc.)
- etica profesională (conduită, secret profesional, criteriile etice care guvernează alegerea acțiunilor etc.)
- executare în bune condiții (predictibilitatea și proporționalitatea costurilor și a timpului de executare, cooperare între serviciile de executare etc.)
- Flexibilitate procedurală (autonomia executorilor judecătorești etc.)

II. APLICAREA EXECUTĂRII

1. Informații despre părți și activele lor

1.1. Informații accesibile reclamantului

39. În scopul asigurării dreptului reclamantului la o asistență adecvată în cadrul procedurilor de executare, acesta din urmă trebuie să aibă acces la registrele publice astfel încât să poată confirma informații esențiale despre pârât, ca de exemplu informații care identifică pârâtul și locația sa în scopul executării și date accesibile prin intermediul registrelor publice (respectiv registre funciare, extrase din registrul companiilor etc.) subiect al legislației privind libertatea de informare și protecția datelor ale statului național.

Datele susmenționate trebuie să fie disponibile reclamantului pe baza unei cereri scrise și la prezentarea unei dovezi suficiente de interes (respectiv o hotărâre judecătorească sau un alt titlu executoriu).

1.2. Informații accesibile pentru executorul judecătoresc

40. Pentru ca executorii judecătorești să poată prezenta o estimare a costurilor și să se poată asigura că toate măsurile luate sunt proporționale cu aceste costuri, statele membre trebuie să le asigure acces rapid și preferabil direct la informațiile despre activele pârâtului. Statele membre sunt încurajate să ia în calcul punerea acestor informații la dispoziția executorului judecătoresc prin internet, prin conexiune securizată, dacă este posibil.

41. Pentru a împiedica pârâții să evite executarea prin relocarea activelor lor, statele membre sunt încurajate să înființeze o bază de date unică, cu multiple surse și acces restricționat, privind activele confiscabile ale debitorului (respectiv drepturi de proprietate asupra unui autovehicul, proprietăți imobiliare, creanțe, rambursări fiscale etc.). Statele membre trebuie să implementeze un nivel acceptabil de securitate pentru baza de date, în corspundere cu riscurile implicate. Accesul executorului judecătoresc la baza de date trebuie să fie limitată la datele ce țin nemijlocit de procedura de executare aflată în derulare și să facă subiectul unui control amănunțit. Statele membre trebuie să ofere pârâților mijloace legale eficiente pentru a se asigura că investigarea activelor lor este justificată.

42. Cooperarea dintre diversele organisme ale statului și instituțiile private, subiect al respectării legislației privind protecția datelor, este esențială pentru a permite accesul prompt la informațiile multi-sursă despre activele pârâtului. Ar trebui elaborate protocoale și proceduri uniforme pentru a asigura cooperarea inter-departamentală, pe de o parte, și cooperarea dintre aceste departamente și serviciile de executare, pe de altă parte.

1.3. Obligația de furnizare a informațiilor

43. Toate organismele statului care administrează baze de date cu informații necesare pentru o desfășurare eficientă a procedurii de executare trebuie să aibă obligația de a furniza informații executorului judecătoresc, în termenul stabilit, dacă aceste informații sunt în conformitate cu legislația privind protecția datelor.

1.4. Protecția datelor

44. Se recomandă să se analizeze legislația națională privind protecția datelor cu caracter personal dacă aceasta trebuie adaptată în scopul unor proceduri eficiente de executare.

45. Executorii judecătorești trebuie să fie responsabili pentru păstrarea confidențialității atunci când intră în posesia unor informații secrete, confidențiale sau sensibile în contextul procedurilor de executare. În cazul încălcării acestei obligații, trebuie să fie aplicabile măsuri de natură disciplinară, împreună cu sancțiuni civile și penale.

1.5. Utilizarea multiplă a informațiilor

46. Statele membre sunt invitate să ia în considerație posibilitatea de a permite executorilor judecătorești să reutilizeze informațiile privind activele pârâtului în procedurile ulterioare care implică același pârât. Cu toate acestea, reutilizarea informațiilor trebuie să facă subiectul unui cadru legal clar și precis (respectiv stabilirea unor termene stricte pentru păstrarea datelor etc.).

2. Costurile executării

2.1. Reglementarea costurilor

47. Fiecare dintre statele membre este încurajat să introducă reglementări care guvernează nivelul costurilor de executare pentru a asigura un acces eficient la justiție, în special prin asistență juridică sau prin scheme care permit scutirea de la plată, sau amânarea plății acestor costuri atunci când există posibilitatea ca acestea să cadă în responsabilitatea părților. Părțile trebuie protejate pentru a se asigura că acestea plătesc doar costurile stabilite prin lege.

48. Atunci când, în același stat membru, executorii judecătorești activează atât în sectorul privat cât și în cel public, statul trebuie să evite discriminarea din punct de vedere al costurilor pentru debitor între executorii judecătorești de statute diferite, dar cu competențe egale.

49. Statele membre trebuie să introducă o procedură prin care părțile pot contesta taxele aplicate de executorii judecătorești.

2.2. Transparența costurilor de executare

50. În cazul în care costurile de executare ar urma să fie suportate de părți, statele membre trebuie să se asigure că acestea din urmă sunt informate în detaliu cu privire la costurile de executare (onorarii de executare și onorarii de performanță datorate la finalizarea cu succes). Aceste informații trebuie puse la dispoziția părților nu doar prin intermediul executorului judecătoresc, dar și al instanțelor, al organizațiilor de consumatori, al codurilor de procedură sau prin site-urile oficiale de internet ale autorităților judiciare și profesionale.

51. Ca dovadă a mobilității tot mai mari a persoanelor și serviciilor în Europa, necesitatea de executare a hotărârilor judecătorești la nivel internațional este în creștere. Astfel, transparența costurilor de executare trebuie să depășească cadrul național: statele membre trebuie să convină asupra creării unei baze de date cu sumele percepute pentru actele procedurale cel mai frecvent efectuate și să o difuzeze pe o scară cât mai largă, în scopul asigurării accesului persoanelor din alte state membre la structura taxelor din fiecare țară[6].

2.3. Claritatea și predictibilitatea onorariilor de executare

52. Onorariile de executare trebuie să fie publice. Statele membre sunt încurajate să solicite ca toate actele procedurale să indice în mod clar valoarea acțiunii și să indice sancțiunile în cazul nerespectării (respectiv invaliditatea documentelor care nu respectă această cerință etc).

53. Atunci când situația financiară a părâtului este cunoscută de executorul judecătoresc, iar acesta recomandă un anumit proces de executare, el trebuie să informeze reclamantul cu privire la acțiunea avută în vedere și costurile estimate la începutul fiecărei etape în cadrul procedurii.

54. Claritatea onorariilor reprezintă un indicator de transparența costurilor de executare. Pentru a fi cât mai ușor de înțeles, onorariul pentru o acțiune trebuie să se bazeze pe un număr limită defactori. Onorariul trebuie prevăzut în regulament cât mai simplu, clar și concis posibil.

55. La stabilirea taxelor pentru executare, statele membre trebuie să facă schimb de experiență și să ia în considerație necesitatea de a avea în vedere anumiți factori precum valoarea datoriei, orice urgență particulară și dificultățile cu care se poate confrunța executorul judecătoresc.

2.4. Relevanța întreprinderii de acțiuni

56. Costul final al procedurii de executare trebuie să fie proporțional cu remediul urmărit. Statele membre trebuie ia măsuri pentru a asigura o procedură eficientă de executare: pentru toate tipurile de datorii, mari sau mici.

57. Executorul judecătoresc este responsabil de întreprinderea tuturor măsurilor rezonabile și necesare în vederea execuției, și de a decide cea mai potrivită măsură de executare. Atunci când costurile sunt considerate nerelevante sau suportate în mod greșit, aceste costuri trebuie suportate de executorul judecătoresc.

58. Statele membre care oferă asistență judiciară trebuie să verifice relevanța costurilor impuse, astfel încât comunitatea să nu fie nevoită să suporte costuri nejustificate.

59. Atunci când executorul judecătoresc are obligația să ofere consultanță, acesta trebuie să fie obligat să explice clar reclamantilor situația lor și relevanța acțiunilor sugerate.

2.5. Alocarea costurilor de executare

60. Onorariile de executare trebuie suportate de pârâți, dacă aceștia sunt solvenți, cu eventualitatea unui onorariu de performanță suportat de reclamant. În cazul în care pârâtul este insolvent, taxele de executare trebuie suportate de reclamant.

61. Dacă executarea este considerată incorectă sau ilegală, responsabilitatea pentru costuri trebuie să aparțină persoanelor responsabile pentru activitatea incorectă sau ilegală.

2.6. Asistență juridică

62. În scopul garantării accesului la justiție, reclamantii care nu pot plăti taxele de executare trebuie să aibă acces la scheme de asistență juridică sau de finanțare alternativă (respectiv prin finanțare de stat sau prin decontarea cheltuielilor). Atunci când se acordă asistență juridică, statul, dacă consideră că acest lucru este echitabil, poate să se folosească de mecanisme care să îi permită să își recupereze investiția din veniturile executării.

3. Cadre de timp și rapoarte

3.1. Cadrul de timp pentru procedurile de executare

3.1.1. Termene rezonabile și previzibile

63. Cadrele de timp pentru procedurile de executare trebuie să fie rezonabile, iar statele membre nu trebuie să impună termene arbitrare pentru finalizarea procesului de executare.

64. Statele membre trebuie să stabilească criterii clare și precise privind natura rezonabilă a duratei, care pot varia în funcție de natura cazului și de tipul acțiunii solicitate.

65. În vederea importanței capacității de a prevedea durata procedurilor din punctul de vedere al securității juridice, statele membre trebuie să aibă în vedere înființarea unor baze de date statistice accesibile public care să permită părților să calculeze durata posibilă a diverselor măsuri de executare permise în baza legislației naționale (respectiv poprirea salariului, poprirea activelor bancare, și poprirea autovehiculului). Bazele de date trebuie compilate în colaborare cu executorii și trebuie să fie disponibile la o scară cât mai largă, pentru ca cetățenii altor state membre să aibă acces la structura de durată a fiecărei țări pentru a putea face o comparație.

3.1.2. Factori pentru o executare corespunzătoare și promptă

66. În etapa de executare a deciziilor, trebuie să fie posibilă o comunicare promptă (ca de exemplu e-mail) între instanță, executorii judecătorești și părți.

67. Statele membre trebuie să se asigure că respectivul cadru legal de executare nu este prelungit în mod nejustificat. Statele membre sunt încurajate în special să ia măsuri pentru a simplifica cadrul procedural al executărilor și să acorde executorilor judecătorești autonomia necesară pentru a alege la propria discreție, fără autorizare prealabilă, etapele procedurale care sunt cele mai potrivite pentru cauza respectivă.

68. Statele membre trebuie să se asigure de asemenea că pârâtul poate întreprinde măsuri pentru contestarea măsurilor de executare într-un interval de timp rezonabil, cu condiția ca această inițiativă să nu stopeze sau să nu întârzie în mod nejustificat procedurile de executare; de exemplu, atunci când un

pârât dorește să conteste o decizie, trebuie să existe un mecanism care să îi permită să ofere securitate pentru protecția reclamantului.

69. Statele Membre trebuie să implementeze o procedură accelerată și de urgență pentru executare în cazurile în care o întârziere ar putea provoca daune ireparabile (respectiv cazurile din provincia unei instanțe de drept familial, cazuri de sustragere, evacuare, deteriorare a activelor etc.).

70. Prioritate ar trebui acordată întotdeauna posibilității de a se ajunge la un acord între părți privind coordonarea termenelor de executare. Atunci când părțile convin între ele asupra calendarului de executare, procedurile instituite de statul membru nu trebuie să împiedice implementarea acestor acorduri.

71. Acuzațiile pârâtului privind conduita ilicită a unui executor judecătoresc nu trebuie să împiedice sau să întârzie procesul de executare, cu excepția cazurilor în care are loc o intervenție a instanței. Reclamațiile împotriva executorului judecătoresc trebuie investigate în același timp cu procedurile de executare.

3.2. Raportarea procedurilor de executare

3.2.1. Raportarea fiecărei măsuri de executare

72. Pârâtul trebuie să fie informat cu privire la răspunderea sa în timpul procesului de executare.

3.2.2. Raportarea procedurilor de executare finalizate

73. După satisfacerea intereselor reclamantului, aceste informații trebuie comunicate acestuia. Statele membre sunt încurajate să stabilească reglementări clare care guvernează obligația de raportare a procedurilor de executare în derulare și/sau finalizate (de ex. printr-un registru public în care sunt înregistrate rezultatele acțiunilor de executare împotriva pârâților).

3.2.3. Standarde europene privind informațiile

74. Statele membre sunt încurajate să elaboreze, în colaborare, standarde privind informațiile care trebuie comunicate părților și publicului larg cu privire la procedurile de executare^[7].

III. Supraveghere, control și proceduri disciplinare

1. Controlul calității procedurilor de executare

75. În vederea realizării controlului de calitate asupra procedurilor de executare, fiecare stat membru trebuie să stabilească standarde/criterii europene de calitate care să vizeze evaluarea anuală, printr-un sistem independent de revizuire și inspecții aleatorii la fața locului, eficiența serviciilor de executare. Aceste standarde trebuie să includă:

- a. un cadru juridic transparent pentru procedurile de executare care stabilește prerogativele, drepturile și responsabilitățile părților și terților;
- b. promptitudinea, eficiența și costurile rezonabile ale procedurilor;
- c. respectarea tuturor drepturilor omului (demnitatea umană, prin asigurarea pentru pârât a unui standard minim de subzistență economică minimă și fără a afecta disproporționalitatea față de drepturile terților etc.);

- d. respectarea unei proceduri și metode definite (respectiv disponibilitatea căilor de atac pentru remedii juridice care trebuie depuse la o instanță în sensul Articolului 6 din CEDO);
- e. procesele trebuie documentate;
- f. forma și conținutul documentelor care trebuie standardizate;
- g. colectarea de date și înființarea unui sistem statistic național, prin luarea în calcul, dacă este posibil, a Planului de evaluare CEPEJ și a datelor cheie în justiție definite de CEPEJ;
- h. competențele executorilor judecătorești;
- i. performanțele executorilor judecătorești;
- j. procedura, anual:
 - numărul de cazuri pe rol;
 - numărul de cazuri noi;
 - numărul de cazuri finalizate;
 - rata de rezolvare;
 - perioada de timp pentru finalizarea procedurilor de executare;
 - ratele de succes (recuperarea datoriilor, acțiuni de evacuare finalizate, plata sumelor restante etc.);
 - serviciile prestate în timpul executării (tentative de executare, introducerea timpului, decrete etc.);
 - costuri de executare suportate și modul de acoperire a acestora;
 - numărul de contestații și căi de atac în funcție de numărul de cazuri soluționate.

76. Datele de performanță trebuie să se bazeze pe eșantioane reprezentative și trebuie publicate.

77. Aceste criterii de evaluare pot fi definite la nivel european, pentru a consolida încrederea între statele membre, în special în contextul perspectivei unui număr în creștere al cazurilor de executare la nivel internațional [8].

2. Supravegherea și controlul activităților de executare

78. Autoritățile responsabile pentru supravegherea și/sau controlul executorilor judecătorești au un rol important și în garantarea calității serviciilor de executare. Statele membre trebuie să se asigure că activitățile de executare sunt evaluate în permanență. Această evaluare poate fi realizată de un organism extern autorităților de executare (de exemplu, de un organism profesional). Autoritățile statelor membre trebuie să stabilească proceduri stricte de control care trebuie aplicate în timpul inspecțiilor.

79. Statele membre trebuie să se asigure că măsurile pentru monitorizarea activității executorilor judecătorești nu împiedică buna derulare a activității lor.

3. Proceduri și sancțiuni disciplinare

80. Încălcarea legii, a reglementărilor sau a regulilor de etică comise de executorii judecătorești, chiar dacă nu cad în sfera activității lor profesionale, trebuie să îi expună la sancțiuni disciplinare, fără a prejudicia eventualele sancțiuni civile și penale.

81. Procedurile disciplinare trebuie desfășurate de o autoritate independentă. Statele membre trebuie să aibă în vedere introducerea unui sistem pentru filtrarea prealabilă a cazurilor care sunt introduse doar în scopul amânării.

82. Trebuie elaborată o listă de sancțiuni, care să stabilească scara măsurilor disciplinare în funcție de gravitatea contravenției. Excluderea din barou sau "radierea" trebuie să privească doar contravențiile cele mai grave (trebuie respectat principiul proporționalității dintre încălcare și sancțiune).

GLOSAR

În scopul prezentelor linii directoare, următorii termeni vor avea următoarele sensuri:

Executare: punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești și de asemenea a altor titluri judiciare sau nejudiciare executabile în conformitate cu legislația care obligă pârâtul să facă, să se abțină de la a face sau să plătească sumele pronunțate (sursa: Recomandării Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind executarea).

Reclamant: O parte care urmărește executarea. În cazurile civile, reclamantul este în general un creditor, însă acești doi termeni nu sunt sinonimi deoarece reclamantul poate urmări în mod similar aplicarea unei „obligații de acțiune” sau de „abținere de la acțiune”.

Claritatea onorariilor de executare: Onorariile de executare trebuie stabilite cât mai simplu, clar și concis posibil. Claritatea onorariilor de executare reprezintă un indicator de transparență a costurilor de executare (q.v.).

Controlul activităților: Controlul activităților înseamnă controlul legalității acțiunilor desfășurate de executorii judecătorești. Acesta poate fi realizat *a priori* (înainte de acțiunea executorilor judecătorești) sau *posteriori* (după acțiunea executorilor judecătorești) de către o autoritate „disciplinară” (a se vedea supervizarea activităților).

Pârât: O parte care face subiectul unei acțiuni de executare (sursa: Recomandarea Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind executarea. În cazurile civile, pârâtul reprezintă în general un debitor, însă acești doi termeni nu sunt sinonimi (a se vedea Reclamant).

Executor judecătoresc: O persoană autorizată de stat pentru a desfășura procesul de executare (sursa: Recomandarea Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind executarea).

Caz executat: Pentru a putea fi executat, cazul trebuie să fi făcut obiectul unei acțiuni care a satisfăcut integral cererea reclamantului (într-o cauză civilă).

Costuri de executare: Costurile de executare constau din cheltuielile de executare (= onorarii de executare) și toate eventualele prime de performanță (= onorarii de performanță) plătite de reclamant către executorul judecătoresc sub formă de onorarii (a se vedea onorariile și onorariile de executare).

Onorarii de executare: Cheltuielile suportate cu procesul în sine, cu alte cuvinte, totalul sumelor pentru fiecare acțiune întreprinsă de executorul judecătoresc pentru un caz individual (a se vedea Costuri de executare).

Servicii de executare: Toți profesioniștii care realizează activități de executare.

Termene de executare: În teorie, perioada de activitate sau de așteptare între inițierea și finalizarea procesului de executare a deciziilor. În practică, el reprezintă suma dintre perioadele necesare pentru finalizarea tuturor acțiunilor derulate de executorul judecătoresc.

Flexibilitatea executării: Natura unui sistem de executare care permite executorului să aleagă cadrul procedural care este cel mai potrivit pentru particularitățile cazului. Flexibilitatea executării este strâns corelată cu autonomia executorului judecătoresc (a se vedea Executarea corespunzătoare).

Termene previzibile: În teorie, perioada de timp în care utilizatorul este informat că procesul de executare ar trebui finalizat. În practică, această perioadă este adesea limitată la perioada de timp necesară pentru finalizarea viitoarei măsuri de executare.

Onorarii de executare: Suma plătită de reclamant către executorul judecătoresc în cazul finalizării cu succes. În baza legislației diverselor state onorariile pot fi negociate, stabilite în prealabil sau interzise (a se vedea Costurile de executare).

Predictibilitatea costurilor de executare: În teorie, cheltuielile despre care utilizatorul este informat de către executorul judecătoresc, care în general corespund cheltuielilor întregului proces de executare. În practică, predictibilitatea este adesea limitată la cheltuielile necesare pentru finalizarea viitoarei măsuri de executare. Predictibilitatea cheltuielilor nu trebuie confundată cu transparența (q.v.).

Calitate (norme sau standarde pentru): Criterii cantitative sau calitative care permit identificarea și/sau supravegherea respectării cerințelor minime pentru o executare satisfăcătoare.

Relevanța întreprinderii de acțiuni: Relevanța întreprinderii de acțiuni reprezintă evaluarea caracterului adecvat al inițierii unui proces de executare. Ea este evaluată diferit de reclamant și de executorul judecătoresc. El reprezintă un indicator al predictibilității costurilor de executare (q.v.).

Părți interesate: persoanele implicate în mod indirect în procedura de executare.

Executarea corespunzătoare: Executarea într-un termen de timp rezonabil fără obstacole administrative sau perioade de inactivitate nejustificate; acest concept este bazat nu doar pe promptitudinea întreprinderii acțiunilor, ci și pe promptitudinea dintre diversele acțiuni. Flexibilitatea de acțiune (q.v.) reprezintă astfel un factor al Executării corespunzătoare.

Supravegherea activităților: Supravegherea activităților înseamnă procesul prin care autoritatea emite observații către executorul judecătoresc cu privire la metodele sale de lucru (probleme de programare, lipsă de amabilitate, etc.); ea reprezintă un fel de control simplificat care nu implică examinarea efectivă a unei reclamații, dar al cărui scop este garantarea unei administrări echitabile a justiției (a se vedea Controlul activităților).

Terț: Persoană care nu are nici calitatea de reclamant nici calitatea de părât în cazul unei proceduri.

Transparența costurilor de executare: Informațiile legate de costurile de executare trebuie să fie ușor accesibile. Transparența reprezintă un indicator al relevanței întreprinderii de acțiuni (q.v.) și nu trebuie confundată cu predictibilitatea (q.v.).

[1] În acest context se reține numărul important de cazuri introduse în CtEDO care reflectă diverse probleme legate de executare în mai multe state, în special în cazurile civile împotriva statului sau a întreprinderilor de stat, și complexitatea acțiunilor de remediere necesare, care implică de ex. simplificări ale procedurilor de executare, îmbunătățirea procedurilor de budgetare și a controlului intern, îmbunătățirea posibilităților de înghețare sau oprire a conturilor sau altor active ale autorităților sau companiilor aflate în culpă, funcționarea serviciilor de executare. Multe dintre aceste probleme sunt urmărite în contextul supervizării Comitetului de Miniștri privind executarea deciziilor CtEDO.

[2] J. LHUILLIER, D. LHUILLIER-SOLENIK, G. NUCERA, J. PASSALACQUA, *Executarea hotărârilor judecătorești în Europa*, CEPEJ Studies n°8, Consiliul Europei, 2008, 140 p.

[3] Recomandarea Rec(2003)16 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind executarea deciziilor administrative și judiciare în domeniul dreptului administrativ; Recomandarea Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind executarea.

[4] CEPEJ GT-EXE are următoarea structură: Dl. Andrei ABRAMOV (Rusia), Dl. Karl-Heinz BRUNNER (Germania), Dl. Fokion GEORGAKOPOULOS (Grecia), Dl. Geert LANKHORST (Olanda), Dna. Ana LOVRINOV (Croatia), Dl. John Marston (Regatul Unit). De asemenea la ședințele Grupului au mai participat: Dl. John STACEY (Regatul Unit) și Dl. Mr Georg STAWA (Austria) pentru CEPEJ și Dl. Léo NETTEN și Dl. Mathieu CHARDON pentru Uniunea Internațională a Executorilor Judecătorești (UIHJ).

[5] CEPEJ poate fi însărcinată cu înființarea unui grup de lucru pentru formarea în domeniul executării, alcătuit din practicieni, instructori și reprezentanți ai statelor membre sau ai organizațiilor internaționale.

[6] Sub auspiciile Consiliului Europei și eventual în conjuncție cu alte organizații internaționale, CEPEJ poate fi însărcinată cu identificarea datelor care trebuie colectate.

[7] Cf. *Convenția Consiliului Europei privind accesul la documente oficiale* (CETS No. 205 – deschisă spre semnare în iunie 2009, dar care nu este în vigoare).

[8] Consiliul Europei, dacă este posibil împreună cu Uniunea Europeană, poate contribui la această activitate.